

**Munkácsy
kiállítás**

**Szarvas
2023.08.08.**

Munkácsy Mihály tárlata a Tessedik Sámuel Múzeumban
Az eredetileg iskolának szánt épületet 1791-ben barokk stílusban építette Tessedik Sámuel evangélikus lelkész **Kimnach Lajos tervei szerint. Ez volt az ország első mezőgazdasági iskolája. Az iskola megszűnése után középiskola, tanítóképző, majd óvodai főiskola volt.**

TESSEDIK SÁMUEL

(1742-1820)

A pozsonyi evangélikus gimnáziumban , a debreceni református kollégiumban, a németországi erlangeni evangélikus egyetem tanult . Halléban a nagyhírű árvaházat, Jena és Potsdam környékén a csatornarendszereket, a vízszabályozó gátakat, az öntözéses kísérleteket, a lecsapolási munkálatokat, a homokra telepített erdős ligeteket, a homokmegkötést, a mezőgazdasági ipart, a közoktatás fejlett intézményeit, és az oktatás tartalmi vonatkozásait tanulmányozta.

1767-ben meghívták segédlelkésznek az 5000 lelket számláló Békés megyei Szarvasra. Rövidesen vezető lelkésze lett a zömmel szlovák anyanyelvű gyülekezetnek. 1769-ben feleségül vette elődje, Markovitz Mátyás lelkész leányát, akinek halála (1791) után Lissoviny Karolinával kötött újra házasságot. Két házasságából 18 gyermeke született.

Tessedik Sámuel Gyakorlati Gazdasági és Ipariskolája 1780-tól működött.

Szakírói munkássága viszonylag későn bontakozott ki: negyvenkét éves volt, amikor első, egyben legfontosabb műve megjelent.

**Rómer Ilona
festőművész**

HANS TEMPLE

(1857 - 1931)

**Munkácsy Mihály
műtermében**

1887

A LEGNAGYOBB MUNKÁCSY-MAGÁNGYŰJTEMÉNY

Pákh Imre amerikai-magyar üzletember az 1970-es években holland és olasz festők munkáinak vásárlásával alapozta meg magángyűjteményét. Miután egyre többet utazott Magyarországra, érdeklődése a magyar festők felé fordult. Munkácsi születésűként hamar megismerte Munkácsy Mihály nevét és műveit, és ez további motivációt jelentett számára ahhoz, hogy új hazájában, Amerikában első vásárlásai egyikeként egy Munkácsy-festményt szerzeményezzen. Az 1980-1990-es években még jutányos áron lehetett Munkácsy műveihez hozzájutni, mivel a régi gyűjtők leszármazottai inkább a modernebb irányzatokat kedvelték, így szívesen bocsátották árverésre Munkácsy alkotásait. A Pákh-gyűjtemény akkor vált széles körben ismertté, amikor korábbi tulajdonosától megvásárolta a Golgota című grandiózus képet. Pákh Imre több mint harminc műből álló kollekciója ma a legjelentősebb magántulajdonban lévő Munkácsy-gyűjtemény.

A Pákh-gyűjtemény kiemelkedő jelentőségű mind a publikum, mind a szakma számára: egyrészt Munkácsy életművének azon részébe enged bepillantást, amelyet a közönség kevésbé ismer. Az 1880-as években készült szalonképek, arcképek és tájképek jelentős része ugyanis már a művész műterméből közvetlenül Európa és Amerika különböző magángyűjteményeibe került. Másrészt a gondos, szakszerű válogatásnak köszönhetően a gyűjtemény a Munkácsy-életmű keresztmetszetét adja, hiszen minden fontos korszakot egy vagy több mű képvisel.

Különleges ritkaság az Ásító inas álló formátumban készült életképi változata, amely néhány évvel ezelőtt bukkant fel. A legkorábbi mű egy, még biedermeier hangvétellű portré 1863-ból, s számos olyan tanulmány és vázlat gazdagítja a gyűjteményt, amelyek Munkácsy főműveihez készültek. A portrék és tájképek mellett azonban a látványos szalonképek teszik egyedivé a gyűjteményt. Ezek betekintést nyújtanak egy gondtalan világba, a gazdag nagypolgárság életstílusába, melyet pazar színgazdagsággal tár elénk a művész.

**Pásztor János: Munkácsy Mihály
emlékműterv 1914 körül**

**Studie von Mihály Munkácsy denkmal um
1914**

**Study of the Mihály Munkácsy monument
cca. 1914**

Pákh Imre gyűjteménye
Sammlung von Imre Pákh
Collection of Imre Pákh

Rippl Rónai József

Munkácsy Mihály arcképe 1900

MŰEMLÉK

Csáky – kastély és parkja

A mai kastély létrehozása gróf Csáky Albin (1841–1912) vallás- és közoktatásügyi miniszter, Szarvas város országgyűlési képviselője, és felesége Bolza Anna grófnő nevéhez fűződik. A kastély 1908-ban épült klasszicista jellegű késő barokk stílusban. Az épület tervezője és építője Bányász János szarvasi építőmester volt.

Az olasz származású Bolza család a 18. század végén, házasság révén került a magyar Alföldre. A család Lombardiából települt át Ausztriába, ahol katonai pályán lépkedtek egyre feljebb a ranglétrán. Bolza József volt az első a családból, aki megtelepedett Szarvason. Feleségével, Batthyány Annával ők kezdték meg az 1800-as évek elején az Anna-liget kialakítását, mely a grófnőről kapta nevét.

A gróf érkezésekor sem a nyelvet, sem a szokásokat nem ismerte, de hamar megbarátkozott mindkettővel. Feleségével együtt elhatározták, hogy létrehoznak egy parkot a mai Anna-liget területén. A park kialakításakor a kor legmodernebb tájépítészeti elveit követték, a schönbrunni kastély kertje is mintaként lebegett a szemük előtt, még a császári faiskolából is hozattak facsemetéket.

A ligetet a 19. század elején a gróf unokája, Bolza Anna örökölte meg. Férjével, Csáky Albin közoktatásügyi miniszterrel építették a ma is látható kastélyt 1908-ban.

Az épület ma a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóságának ad otthont, így nem látogatható.

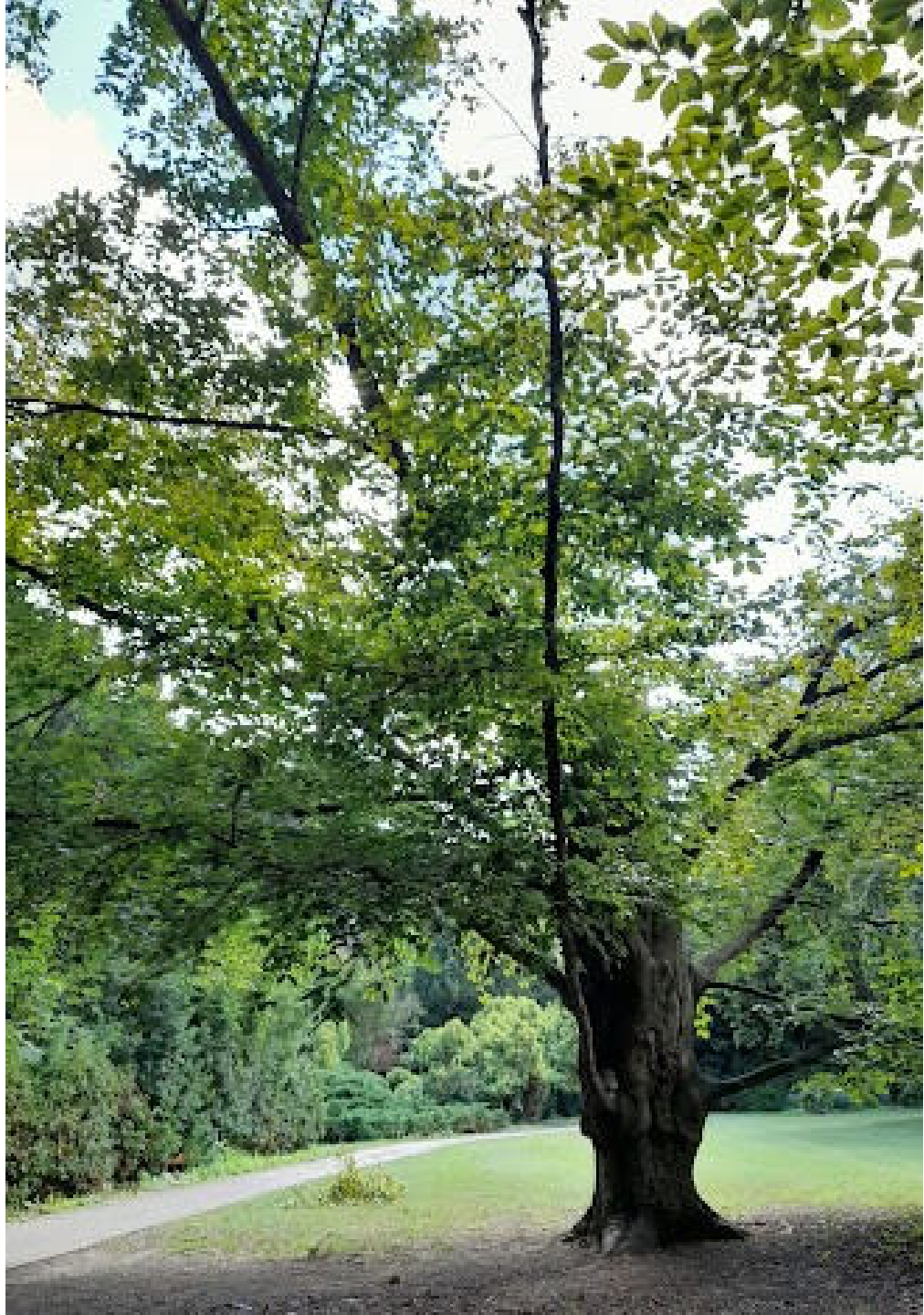

**Fényképek készítői:
Magyar Józsefné Anna**

Forrai Erzsébet

Szalma Judit

<https://hetedhethatar.hu/hethatar/?p=8225>

<https://mek.oszk.hu/00000/00058/html/tessedik.htm>